

İMAJ -GÖRMENİN KÜLTÜR VE POLİTİKASI-

Ayşegül DÜZGEL¹

Kitap İncelemesi

İnceleme Geliş Tarihi: 18.08.2023
İnceleme Kabul Tarihi: 20.02.2024

DOI: 10.53507/akademikdusunce.1345961

KİTAP KÜNYESİ:

Yazar: Kevin Robins
Basım Yılı ve Yeri: 1999, İstanbul
Basımevi: Ayrıntı Yayınları
Sayfa Sayısı: 271
ISBN: 975-539-251-3

Bu çalışma ile Kevin Robins'in İmaj ismiyle Türkçeye kazandırılan kitabının içerik, biçim, çevirmen ve bölümlerinden oluşan başlıklar altında kitap incelemesine dair bir içerik değerlendirilmesi yapılması amaçlanmaktadır. Çalışma içerisinde ele alınan 'İmaj' kitabı üzerine daha önce içerikteki bölümlere dair açık bilgiler sunan ve aynı zamanda konu üzerine farklı düşünürlerin (örneğin yazı içerisinde yer verilen bazı isimler; Canetti, Fischer, Virilio, Baudrillard) görüşlerine yer verilerek bağlantı kurulan bir inceleme yazısı bulunmamaktadır. Bu açıdan bu inceleme yazısı, konu üzerine farklı düşünürlerin düşünceleri ile bağlantı kurularak ele alınması açısından önemlidir. Ayrıca bu konuda literatüre yapacağı katkı değerli görülmekte ve okuyucu açısından konu üzerine daha fazla eğilme düşüncesi yaratacağı düşünülmektedir.

İmaj kitabının 1. basımına dair birtakım bilgilere yer verilmek istenirse bunlar şunlardır: Kitap içerisinde alıntı yapılan kişilerin hangi kaynaktan alıntı yapıldığına dair bilgiler dipnot olarak verilmiştir. Bölüm sonlarında ya da kitap sonunda herhangi bir kaynak listesi bulunmamaktadır. Her bölümün başlangıcında bölüme dair mesaj içeren görseller kullanılmıştır. Buna dair kitap içerisinden örnek bir görsele 1. bölüm incelemesi ele alınırken yer verilmiştir. Kitabın içerisinde sonuç ve değerlendirme bölümü bulunmamakta ancak 7. bölüme bakıldığında; kitabın hem özeti hem de sonucunu andıracak şekilde kaleme alındığı görülmektedir. Kitap 7 bölümden oluşmasına rağmen aşağıda kitabın 1, 3, 5, 6 ve 7. bölümlerine değinilmektedir. Bu bölümlere değinilmesinin sebebi, kitabın genel çerçevesini bu bölümlerin oluşturduğuna dair varılan kanaatten kaynaklanmaktadır. 2. ve 4. bölümlerde

¹ Doktora Öğrencisi, Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Sosyoloji Anabilim Dalı, aysegulduzgel@gmail.com, ORCID: 0000-0001-6729-8882.

kaleme alınan noktaların kitap içerisinde diğer bölümlerde de sıklıkla karşımıza çıktığı görülmektedir. Bu sebeple, çalışma içerisinde tekrara düşülmemesi önemli görülmüştür.

Yazar: Kevin Robins²

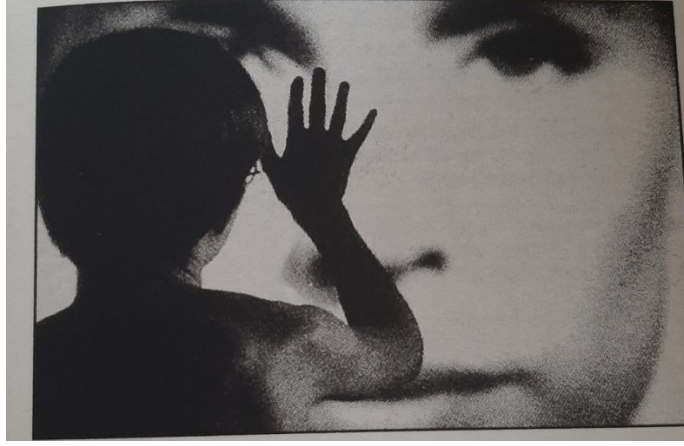
Londra Üniversitesi, Goldsmith Koleji'nde iletişim profesörüdür. İletişim konularında olan uzmanlığı sonrası bazı eserler kaleme almıştır. Nitekim kaleme aldığı bu eserler Robins'in içinde yaşadığı döneme dair izler barındırmaktadır. Aynı zamanda Robins, 1900'lü yıllarda gelişen teknoloji ile birlikte siber dünyanın bir parçası olduğunu ve dijital ağların bireysel ve toplumsal açıdan bazı değişim ve dönüşümler ortaya çıkardığını düşünerek hem çalışmanın ele aldığı 'İmaj'ı hem de aşağıdaki diğer eserleri kaleme almıştır.

- Geografia dei Media (Basherville, 1994)
- David Morley ile birlikte Spaces of Identity: Global Media, Electronic Landscapes and Cultural Boundaries (1995; Kimlik Mekânları: Küresel Medya, Elektronik Ortamlar ve Kültürel Sınırlar, Çev. Emrehan Zeybekoğlu, Ayrıntı Yayınları, 1997)
- Frank Webster ile birlikte The Technical Fix: Education, Computers and Industry (1989) ve Times of Technoculture: Information, Communication and the Technological Order (1999) kitaplarının yazarıdır.

Robins'in kitaplarına bakıldığında, İmaj kitabı ile ilişkili olan noktalar olduğu görülmektedir. İmaj kitabı da kendi içerisinde, küresel medyayı, elektronik ortamların değişim ve dönüşümlere olan etkisini ve iletişim bağlamında imaj konusunu odak noktası olarak barındırmaktadır. Yazarın kitaplarının bu bağlamda ilişkili taraflarının bulunması kitabın bağlamını ve okuyucunun konuya ilişkin perspektifini genişletmesi açısından önemlidir. Bu durum aynı zamanda yazarın diğer kitaplarına dair de merak duygusu uyandırmaktadır. Aynı zamanda Robins'in 1999 yılında 'İmaj' konusunu kaleme alması ile bu konu üzerine eğilme gerekliliği konusunda literatüre öncülük yaptığını söylemek mümkündür.

² Yazarın hayatı kitabın içerisinden alıntılanmıştır.

1. Bölüm: Bilinmeyenin Teması

3

Kaynak: Robins, 1999: 29

Robins, “Kültürümüzde yeni imajların (global medyadan gözetim sistemlerine, sanal çevrelere doğru) gelişmesinde her tarafa yayılmasında söz konusu olan şey nedir?” sorusunu sorarak, devamında soruya dönük cevapları tartışmaktadır. Robins, imaj kültüründe “devrimci” bir dönüşümden geçmekte olduğumuzdan bahseder. Başlangıçta bu durumun dünyaya düzen ve uyum getirme çabası olduğunu, insanın yetkilerinin geliştirilmeye yönelik modern bir proje olarak düşünüldüğünü vurgular. Oysaki burada düzen içindeki tekno-uzay⁴ üzerinde rasyonel bir hâkimiyet ve denetim kurulması söz konusudur (s. 32). Robins her ne kadar tekno-uzay konusunda bir hâkimiyet ve denetimin söz konusu olması gerekliliğine vurgu yapmış olsa da bunun günümüz gerçekliğinde çok da mümkün olmadığını söylemek gerekir. Nitekim kitap içerisindeki diğer bölümlerde de bunun nedenine dair ipuçlarını bulmak mümkündür. Aslında Robins kendi düşüncesini, ileriki bölümlerde ele aldığı farklı noktalarla çelişir hale getirmektedir.

Robins, kültür ve korku arasındaki ilişkiyi örneklendirirken Canetti’yi örnek verir. Kültürün, korku unsurunu düzenleme ve içine almayla ilgili olduğunu söyleyen Canetti de “İnsanların kendi çevrelerinde yarattıkları bütün mesafeler bu korku tarafından dağıtılır.” der (Canetti’den akt. Robins, s. 34). Bilinmeyenin korkusu, “bilinmeyenle temas korkusu” hiç yok olmaz. Bu korkuyu anlamadan içinde bulunduğumuz koşulları anlayamayız. Modern dünyada teknolojik olarak yayılan görüntü çevremize mesafe koymanın dünyayla doğrudan bağlantı kurmanın ürkütücülüğünden kendimizi uzak tutma, kendimizi bu korkulardan tecrit etme

³ Yukarıda kitaptan alıntılanan fotoğraf bulunmaktadır. Ayrıca kitap içerisindeki 7 bölüm içerisinde de ele alınan konuları tasvir eden çeşitli fotoğraflar bulunmaktadır.

⁴ Uzayın keşfi konularında kullanılmak üzere geliştirilen teknolojiler.

biçiminde gelişti. Yeni imaj teknolojileri dünyadan daha fazla uzaklaşmayı hatta bağları kopartmayı kolaylaştırır. Ama diğer yandan vizyon giderek hayatı bizzat deneyimlemekten kopar, hatta dünyadan daha fazla uzaklaşmayı, bağları tamamen kopartmayı mümkün kılar. Söz konusu olan temel konu, dünyayla “postmodern” ilgilenme biçimimizdir; dünyadan uzak durmamıza neden olan en ilkel arzularımızı doyumak için geliştirdiğimiz teknolojik araçlarla bu ilgi giderek zayıflamaktadır. Postman teknolojik gelişmelerin kültürün birer dönüştürücüsü olduğunu belirtir. Çünkü teknolojik yenilikler toplumun bu yeniliklere ayak uydurması konusunda itici güç olmaktadır. Postman’a göre bu durum toplumsalı tehdit etmektedir (Postman, 2016: 25). Robins’e göre ise asıl mesele gerçekliğin ürkütücü yanlarından ayrılıp uzaklaşmanın mümkün olup olmadığı değil, gerçekliği giderek görüntü alanımızın dışında kalan artık gerçek olarak göremediğimiz bir dünyayla yeniden birleşmemizin mümkün olup olmadığıdır (s. 34). Bu noktada Baudrillard farklı bir çağın gerçekliğinin yaşandığını belirtir. Bu farklı çağ ise simülasyon⁵ çağıdır. Simülasyon çağında, gerçek ya da hakikate özgü bir ilişkinin kalmadığını gösteren farklı bir uzama geçişle birlikte, tüm gönderen sistemleri tasfiye edilmiştir (Baudrillard, 2011: 15). Robins bunu sanal düzenle ilişkilendirir. Sanal düzenin çekici olmasının sebebi uzak ve kurgusal olmasıdır. Bu yeni sanal dünyada, aşkınlığa dair “kadim düşlerimizi”, “başka bir şeyler olma arzumuzu gerçekleştirebileceğimize bizi ikna etmeye çalışıyor” der Roland Fischer (Fischer’den akt. Robins, s. 37). Her iki temsili anlatımda da can alıcı nokta, “aşkın bir yer” (hiçbir yerdeki), “başka” bir yerdeki yer düşüncesi ve hatta idealidir. Modernitenin dinamiği, hem yayılması hem de ütopyacı yönleriyle her zaman şu anın ağırlığından kaçma eğilimi gösterir (s. 37).

Robins’e göre, özlenen dünya düzenlenebilen ve kontrol edilebilen bir dünyadır. Yeni vizyon teknolojileri böyle bir görsel egemenliği inşa etmek üzere sürekli olarak geliştirilip mükemmelleştirilirler. Modern planlamacılar ve mimarlar temas kenti diyebileceğimiz bir yapıyı ortadan kaldırıp onun yerine görünmez binaları ve açık bir toplum olan camdan bir kent kurmak için uğraşırlar (s. 46). İmaj teknolojilerinin gelişmesiyle dünyaya bu şekilde yönelmek daha zor ve sorunlu hale gelmektedir. İmaj alanı ile nesnelere dünyası arasında giderek artan bir mesafe vardır. Gerçekliğin cansızlaşması bu mutlak noktaya geldiği zaman yalnızca kendi yansımalarımızı görebiliriz (s. 67). Virilio tüm bu gerçekliklerin cansızlaşması halini “elektronik uyuşturmacı kapitalizm” olarak adlandırmakta ve insanların hedef olduğunu belirtmektedir (Virilio’dan akt. Robins, s. 67). Virilio’nun kullandığı “elektronik uyuşturmacı

⁵ Bir araç, bir makine, bir sistem, bir olguya özgü işleyiş biçiminin incelenme, gösterilme ya da açıklanma amacıyla bir maket ya da bir bilgisayar programı aracılığıyla yapay bir şekilde yeniden üretilmesi.

kapitalizm” kavramsallaştırması kitabın dikkat çektiği önemli noktaları özetler niteliktedir. Robins bu noktada, hem iki alternatif hem de bir soru yönelterek adeta okuyucunun da konuya ilişkin zihin fırtınası yapmasını amaçlamaktadır.

Teknolojileri dünya olaylarından uzaklaşmak, kendimizi dünyadan ayrı tutmak için kullanabilir, alternatif sanal olaylar dünyasına dalmayı tercih edebiliriz. Ama teknolojik sistemin mantığına direnme yolunu da seçebiliriz. Gerçek dünyanın düzensizliği içinde cisimleşmiş varlığımızı, bu dünyanın içinde olmak zorunda olduğumuzu anlayabiliriz. Dünya olaylarını görme ve temasa geçme biçimlerini bulmaya çalışmalıyız. En azından bir seçim yapmalıyız. Siborg seçeneği mi seçeceğiz yoksa insanlığımızı mı arayacağız? (s. 68).

Robins’in bu bölüm içerisinde olduğu gibi diğer bölümlerde de kendi düşüncelerini desteklemek amaçlı konu bağlamında farklı düşünürlerin görüşlerine yer verdiği görülmektedir. Bu durumun okuyucuyu konuya dair öne sürülen noktalarda ikna olmasını kolaylaştırdığını söyleyebiliriz. Özellikle kitabı okurken, kitabın içeriğini kuvvetlendiren temelin de buradan geldiğini görmek mümkündür.

3. Bölüm: Savaş Görüntüleri

Robins genel olarak 3. bölümde, savaş görüntülerinin ekran arkasından izleniyor olmasının insanlarda duygusal anlamda yoğun bir karşılık üretmediği üzerinde durmaktadır. Savaşa karşı duyarsızlaşma üzerinden çokça tartışmalar yapılması, bu duyarsızlaşmanın toplumsal çıktılarının neler olabileceğine dair düşünsel sorgulamalar yapılması açısından, 3.bölüm hem geçmişini hem de bugünü tartışabilmek için önem arz etmektedir. Nitekim Baudrillard’a göre televizyon ve reklam simülasyon çağına ait asıl araçlardır (Baudrillard, 2011: 12). İmaj gerçekliğinin bu araçlar aracılığıyla yayıldığı düşünüldüğünde hem Robins hem de Baudrillard’ın bu konuda hem fikir olduklarını söylemek mümkündür.

Robins’e göre, Körfez savaşı ekrandan izlenen bir savaştı. Yüksek teknoloji vuruşları batı televizyonlarında defalarca gösterildi, izlendi, yeniden izlendi. Tıpkı video savaş oyunu gibiydi. Ama ekranlarımızda seyrettiğimiz bir savaş idiyse bunun bir eksikliği vardı, savaşın gerçekliği eksikti. Çünkü imajlar uzak gerçeklikleri, soyutlaştırdı. İmajın kanıtlayıcı gücüyle savaş hakkında bir şeyler öğrendik ama bildiğimiz şey gerçekleşmemiş savaştı. Sanki bir imajın röntgencisi olup gerçekliğe sağır olmak mümkün gibiydi (s. 116).

Robins için, günümüzde imaj alanı içinde yaşamamızdan çok, bugün kültürümüzde bulunan kolektif, toplumsal bir bölünme mekanizmasının var olması önemlidir. Bu noktada Baudrillard, Robins’in düşüncesini destekler nitelikte bir görüş belirtir. Günümüzdeki temel hastalığın adını gerçeğin üretimi ve yeniden üretimi olarak değerlendirir (Baudrillard, 2011, s. 44). Nitekim bu hastalık hem bireysel hem de toplumsal olarak etkilemektedir. Robins bu konuda seyirci-benlik ve oyuncu-benlik olmak üzere iki durumun etkisinden bahseder. İmaj

ekseninde benliği kişiyi kendisi yapan ve başkalarından ayıran özellikler bütünü olarak ele almak çok da mümkün olmadığı için benlik ikiye ayrılır. Robins'e göre seyirci-benlik ahlâki olarak hiçbir yere bağlı değildir, şiddet imajları okyanusunda başıboş yüzmektedir. Oyuncu-benlik ise ahlâki olarak katlanılmaz bir şiddet gerçekliğine kapılıp gitmektedir. “Seyircinin bir yana, oyuncunun bir yana gittiği bu duruma nasıl geldik?” (s. 138) sorusunu yönelterek Robins, adeta durumun ciddiyetini okuyucunun satır aralarında bir kez daha düşünmesini sağlamaya çalışmaktadır.

5. Bölüm: İmaj Tüketimi: Sembolikten Psikotiğe

Kitap içerisindeki bu bölümde, imaj tüketimlerinin hangi kanallar aracılığıyla gerçekleştiği üzerinde durulmaktadır. Robins kitap içerisinde 5. bölüm öncesi bu konuya dair detaylı bilgilere yer vermiştir. Bu sebeple ayrı bir bölüm olarak imaj tüketimini ele alması, bölümü okurken okuyucuda yazarın tekrara düştüğü hissini oluşturmaktadır. Ancak bölüm içerisinde daha önceki bölümlerden farklı olarak ‘fantazmagorik’ ifadesi üzerinden tartışmaları sürdürdüğü görüldüğünde ise okuyucunun dikkati bölüme yoğunlaşmaktadır. Buradan hareketle, bu yazı içerisinde de ‘fantazmagorik’ ifadesinin nasıl değerlendirildiği ile ilgili bir ön bilgi verilmesi okuyucu açısından önemli görülmüştür.

Paul Virilio ve Jean Baudrillard fantazmagorik yaşantının (aldatıcı görüntüler) postmodern deneyimin temel özelliği olduğunu yazmışlardır. Gianni Vattimo günümüzde “alım satım ve imaj dünyasının kitle iletişim araçlarının fantazmagoriasının” hüküm sürdüğü ve “dünyanın imajlarının çoğalmasının ‘gerçeklik duygumuzu’ yitirmemize neden olduğunu” söylemektedir. Vattimo’ya göre “gerçekliğin yitirilmesi ve gerçeklik ilkesinin hakikaten erozyona uğraması” postmodern dünyanın belirleyici özellikleridir. Bu durum modern dünyanın şok edici, yıpratıcı gerçekliğinden kaçıp bir yerlere sığınma arzusunu yansıtmaktadır.

6. Bölüm: Vizyon Alanında Kent

Robins kentin simgesel bir gösterge olduğunu belirtir. James Donald’ın da ifade ettiği gibi “Kent, biz modern insanların yalnızca içinde yaşayıp hareket ettiği yer değil yaşayıp hareket etme biçimidir”. Bauman’a göre ise kent yaşamının koşullarından bahsedildiğinde aslında insanlığın koşullarından bahsedilmiş olmaktadır (Bauman, 2018: 94). Nitekim bu anlamda değişen dünyada kenti ele almak önemlidir. Çünkü kent, etrafımızdadır ama içimizde de yaşar. Kentler ‘uyumlu’, ‘okunaklı’ ve ‘imajlanabilir’ olduğu zaman planlanabilir. Kent şeffaf olmalıdır. Modern kent -en azından günümüzde- ideal bir kapsayıcı ortam olarak görülmektedir. Düş imajı, düşsel alanda bunun içindir. Kent insanın düş görme gereksinimine

karışmış olur. Düş alanı, ‘kişinin belirli’ deneyimlerini gerçekleştirdiği geçiş alanının içeriye yönelik intrapsişik (ruhsal) benzeri olarak tahayyül edilebilir (s. 209). Düş alanı ‘toplumsal alanda’ dışarıda bırakılacak tasfiye edilecek olanları kişisel kullanım amacıyla içine alır, der Adam Philips. Bu durumda kamusal düştən söz edebiliriz. Psişik alan, toplumsal alanın haritası içine yerleştirilmiştir. Kent, deneyimlerin gerçekleşeceği bir geçiş alanı haline gelmiştir. İyi kent, iyi düş demektir. Bugünkü kentler hakkında düşündüğümüzde parçalanmadan, bölünmeden, ayrılmadan, hayal kırıklıklarından yaratıcı gücünü kaybeden postmodern kentten söz edilmektedir.

Robins postmodernite ile birlikte kentlerin, insanların kimliklerini yansıtamaz hale geldiğinden söz eder. Kentler, yeni küresel iletişim ağlarının düğüm noktaları olan yersiz yurtsuz enformasyon ve imaj akışının hiper alanlarıdır. Metropoller artık “mekân” değillerdir; Çünkü boyutları, içinde yaşayanların algılama aygıtlarının boyutlarını aşmıştır. En geniş algılama aygıtı olan ışık, paramparça edilmiştir. Kentin boyutlarını bir anlamda görsel alan belirledi; metropolde artık bir panorama (her şeyi kapsayan bir vizyon) yoktur çünkü bedeni ufuk çizgisinin ötesine kaymaktadır. Metropol estetiğinde göz, uzaktan bütüncül denetleme aracı olma işlevini kaybetmiştir (s. 213).

7. Bölüm: İmajlar Hâlâ Bizi Çekiyor Mu?

Bu bölüm daha önce de belirttiğimiz üzere, kitabın hem bir özeti hem de bir sonuç kısmı olarak değerlendirilebilir. Her ne kadar özeti ve sonucu bu kısımda okuyucu bir arada bulabilse de kitap içerisinde bir sonuç ve değerlendirme bölümü olmaması okuyucuda kitabın bir devamı var izlenimine kapılmasına yol açmaktadır. Ancak kitabın devamı Robins tarafından kaleme alınmamıştır. Buradan hareketle, kitabın içerisinde sonuç bölümü olmaması kitabın eksik kalan tarafı olarak değerlendirilebilir.

Robins’e göre, yeni enformasyon formatı; imajın gerçekçi, duygusal bağlardan uzak, “insaniliğin tortusu” dahi bulunmayan postmodernliğin çengeline takılmış rasyonalizasyon programının maskelenmiş halidir. Bizi insan yapan sadece aklın hükmedici gücü değil; tasarımların, etkilenmelerin, deneyimlerin ve arzuların sürekli denetlenmemiş ve denetlenmeyecek yaratıcı hayal gücüdür. Bu yaratıcı güçler; insanı, bir makine olmaktan kurtaran ruhun derinliklerindeki tasarlama, biçimlendirme yetisini fark edip iç hesaplaşma, mütalaa yapabilen bir yetiye sahip kılar. Bunun olabilmesi için yalnızca bireyseli değil ötekiyi tanımak ve toplumsalı fark etmek gerekir. Asıl mesele değişen modern imaj kültüründe gereğinden fazla rasyonel ve hayal gücünden yoksun bir anlayışla bakılmasıdır. Anlam ve

eylem dünyasını sadece rasyonaliteye indirgenmeyecek bir şekilde revize edebilmek dünyaya bakmayı yeniden öğrenmek, dünyayı yeniden değerlendirmek, ona bakışımız ve ona karşı tavrımızı yeniden düzenleyebilmekle mümkün olacaktır. Değişen imaj kültürünün duygusal, imgesel, ahlaki ve politik yönlerini öne çıkaracak düşünceler geliştirmeliyiz. Yeni imkânların sağlıklı değerlendirilebilmesi için imajlardan ne istediğimizi dikkatle düşünmeliyiz. İmajlar önemli olmaya devam edecek -teknolojik devrim kalıcı değildir- “çünkü imajlar içsel ve dışsal gerçeklikler arasında çok etkileyici, hatta acıklı bir aracılık yapmaktadırlar” (s. 266).

Sonuç ve Değerlendirme

Robins’in, bu eserinde “insanın ayaklarını yerden kesen ve mutlak bir iktidar duygusu yaratan” imaj teknolojileri üzerine kurulu dünyayı sorguladığı görülmektedir. Nitekim günümüz dünyasında en çok tartışılan konulardan biri olan ‘imaj’ın sadece tek bir boyutu ile ilgilenmeyip birçok noktasına kitap içerisinde yer verilmesi imaja dair daha önce sorgulama yapmayan okuyucu için önemli bir sorgulama başlatacaktır. Çünkü Robins’e göre, her şeyden önce ortada “yeni olan bir şey yoktur. Olan her şey bir önceki ve daha önceki dönemlerden gelen zevklerin, hayallerin, ümitlerin yeniden ambalajlanarak, yeni imajlarla parlatılarak toplumların ayarılmasından” ibarettir. Yani gözümüze yeni olarak görünen durumun daha eski bir arka planı söz konusudur. Bu noktada Robins’le düşünce olarak örtüşebilecek bir düşünür de Baudrillard. Nitekim Baudrillard da imaj, simülasyon ve gerçeğin yanılsaması vb. konularda adından söz ettiren bir düşünür olarak karşımıza çıkmaktadır. Bu bağlamda Baudrillard’ın görüşlerine de yer vermek çalışma bağlamında önemli görülmektedir.

Baudrillard, ekranların ve görüntülerin çoğalmasıyla insanların, kendisini bir ‘yanılsamaya’ kaptırdıklarını ifade eder. Onun ‘yanılsama’ özelinde yapmış olduğu vurgu, görüntünün gerçeğin kendisi haline geldiğinden artık gerçeği imgeleyemeyecek olmasıdır (Baudrillard, 2019: 16). Gerçeğin yerini alan bir yanılsama varsa ve artık gerçek denilen şey düşünemiyorsa, bir anlamda ele avuca sığmayan -sürekli değişim halinde olan- görüntüler kendi gerçekliğini var eder. Bu da bireylerin görüntüleri açısından iz bırakmayan yaşamları karşımıza çıkarır. Gerçek olanla yanılsama olanı anlamak da bu noktada zorlaşmaktadır (Düzgel, 2021: 72). Bu zorlaşma da aslında Robins’in kitap içerisinde çeşitli sorular sorarak okuyucuyu bir anlamda kendi yaptığı eleştirileri de bir arada görmesine kolaylık sağlamış oluyor. Ancak bu kolaylık daha önce konu üzerine okuma yapmış olan okuyucular için anlaşılabilir. Bunun aksine imaj üzerine ilk okuması bu kitap olan okuyucular içinse, kitapta bir bölüm içerisinde çok fazla soru sorarak, bu sorunun cevapsız bırakılması bir noktadan sonra okuyucuda eksiklik hissettirerek kitabı noktalamasını da getirebilir. Bu tür sorulara birkaç

örnek vermek gerekirse: “Neden internetin siber alanına sığınmak istiyoruz? Ekran dünyaya bakışımızı ve onunla ilişkimizi nasıl etkiliyor? Kültürümüz imaja mı boğuluyor? İmaj, hayatımıza ne ölçüde hükmediyor? vb. sorularla Robins, imajların ve teknolojinin insanların hayatını nasıl etkilediğini geniş bir perspektiften okuyucuya sunuyor. Artık, cinselliğimizi bile sanal gerçeklik aracılığıyla yaşıyor; siber alanın sözde-hijyenik ortamında flört ediyoruz: Dokunmadan! Evden çıkmadan sanal bir cemaat yoluyla toplumsallaşarak satın alıyor, evleniyor, otomobil kullanıyoruz. Dışarı çıktığımızda ise mağazalarda, müzelerde, kafelerde, mitinglerde güvenlik kameraları, amatör kameralar ve televizyon kameraları tarafından her an izleniyoruz. Televizyonda ötekilerin yaşamlarını ve ölümlerini naklen izliyoruz. Adı: Teknolojik devrim. İmaj, “teknolojik devrim” söyleminin ve bu söylemin zeminini oluşturan sanal gerçeklik, gözetleme ve savaş teknolojileri gibi olguların eleştirel bir incelemesinin bu kitapta ele alındığını görüyoruz. Tüm bunlar bugün (postmodern zamanda) her birimizin yaşamında kaçınılmaz olarak içerisinde yer aldığı tartışmalardır. Her birinin bu kitap içerisinde tartışılması konu üzerine araştırma yapmak isteyen araştırmacılar için de kolaylık sağlamaktadır. Bu açıdan imaj ile ilgili okuma yapmak isteyen araştırmacılar için kanaatimce baş kaynaklar arasında yer alması, beraberinde yeni tartışmaları da getirmesini sağlayacaktır.

Kaynakça

- Baudrillard, J. (2011). *Simülakrlar ve Simülasyon* (O. Adanır, Çev). Ankara: Doğu Batı Yayınları.
- Baudrillard, J. (2019). *Kusursuz Cinayet* (N. Sevil, Çev), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bauman, Z. (2018). *Akışkan Hayat* (A. E. Pilgir, Çev), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Düzgel, A. (2021). Farklı Refleksif Kapasitelere Sahip Çalışan Kadınların Beden ve Duygu Bağlamında Karşılaştırılması: Gebze Örneği Üzerinden Bir Karşılaştırma. (yayımlanmamış yüksek lisans tezi), Karabük Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Karabük.
- Postman, N. (2016). *Teknopoli* (M. E. Yılmaz, Çev), İstanbul: Sentez Yayıncılık.
- Robins, K. (1999). *İmaj: Görmenin Kültür ve Politikası* (N. Türkoğlu, Çev), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

Yazar Beyanı

Hakem Değerlendirmesi: Dış Bağmsız

Yazar Katkısı: Ayşegül Düzgel %100 katkı sağlamıştır.

Destek ve Teşekkür Beyanı: Çalışma için destek alınmamıştır.

Çıkar Çatışması Beyanı: Çalışma ile ilgili herhangi bir kurum veya kişi ile çıkar çatışması bulunmamaktadır.

Peer Review: Independent double-blind

Author Contributions: Ayşegül Düzgel contributed 100% to the study.

Funding and Acknowledgement: No support was received for the study.

Conflict of Interest: There is no conflict of interest with any institution or person related to the study.